

3 maja

Święto Konstytucji

Kto był autorem konstytucji?

Ustalenie autorstwa tekstu Konstytucji nie było łatwe - przez wiele lat opierano się na sugestywnych pamiątnikach Juliana Ursyna Niemcewicza, a późniejsze dzieło O ustanowieniu i upadku Konstytucji 3 maja minimalizowało udział króla w pracach nad Ustawą. Dzięki ustaleniom Emanuela Rostworowskiego wiemy, że w początku grudnia 1790 roku Stanisław August podyktował pierwszą wersję tekstu Piattolemu. Projekt ten przedstawiony został następnie marszałkowi nadwornemu litewskiemu Ignacemu Potockiemu, marszałkowi sejmowemu Stanisławowi Małachowskiemu i Hugonowi Kołłątajowi.

To ich uwagi pozwoliły na sformułowanie końcowej redakcji, której autorem był zapewne właśnie Kołłątaj. Analiza treści projektów pokazuje, iż ostateczny tekst był kompromisem między koncepcjami króla i Potockiego, ale wielu historyków skłania się do wniosku, że przeważała ta, którą forsował Stanisław August. Trzeba jednak pamiętać, że wizja reformy państwa zawarta w Ustawie Rządowej i zwerbalizowanej przez krąg jej bezpośrednich autorów to efekt długiego procesu przemyśleń i dyskusji w wielu różnych środowiskach politycznych

Konstytucja 3 Maja – najważniejsze zmiany w prawie

Konstytucja wprowadzała:

- trójpodział władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą,
- ograniczała immunitety prawne oraz przywileje szlachty zagrodowej, co miało na celu zapobieżenie możliwości przekupstwa biednego szlachcica przez agentów obcego państwa.

Konstytucja znosiła:

- narzędzia władzy szlacheckiej jak liberum veto, konfederacje, sejm skonfederowany, wolną elekcję, która w wieku XVIII w ogóle się nie sprawdziła, jej miejsce zastępuje władza dziedziczna, którą po śmierci Stanisława Augusta Poniatowskiego miał przejąć władca z dynastii Wettynów.
- W dniu ustanowienia Konstytucji 3 maja przestała istnieć Rzeczpospolita Obojga Narodów, a w jej miejsce została powołana Rzeczpospolita Polska.

DZIEJE OBCHODÓW

Po odzyskaniu niepodległości w 1918, rocznica Konstytucji 3 maja została uznana za święto narodowe uchwałą Sejmu Ustawodawczego z 29 kwietnia 1919. Po II wojnie światowej obchodzono je do 1946, kiedy w wielu miastach doszło do demonstracji studenckich. Święto to zostało oficjalnie zniesione ustawą z 18 stycznia 1951 o dniach wolnych od pracy. Dopiero w roku 1981 ponownie władze świętowały to historyczne wydarzenie - świadczą o tym gazety codzienne z tego czasu m.in. Trybuna Ludu, Głos Robotniczy, Życie Warszawy. Tym samym w roku 1981 pierwszy raz po II wojnie - świętowano rocznicę Uchwały Majowej.

Święto Narodowe Trzeciego Maja przywrócono ustawą z 6 kwietnia 1990 (która weszła w życie 28.04). Pierwsze uroczyste obchody święta 3 maja w Warszawie na Placu Zamkowym w 1990 odbywały się w obecności prezydenta Wojciecha Jaruzelskiego.